

Література

1. Митилино М. Способы отрицания во французском языке: Автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.04 /КНУ. – К., 1954. – 20 с.
2. Мокра О.М. Заперечення у сучасній французькій мові: структурно-семантичні та функціональні параметри. Дис. канд. філол. наук. – Львів: ЛНУ, 2006. – 190 с.
3. Brunot F. Grammaire historique de la langue française. – Paris: Masson Editeurs, 1899. – 699 p.
4. Céline. Voyage au bout de la nuit. – P.: Folioplus, 2006. – 611 p.
5. Yourcenar M. Mémoires d'Hadrien. – P.: Gallimard, 1974. – 364 p.

УДК 811.111

А.В. Фрідріх,

*Рівненський державний гуманітарний університет,
м. Рівне*

СЕМАНТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядається проблема відбору та узагальнення сучасних англійських фразеологічних одиниць на позначення “характеристика людини” та їх класифікація. Особлива увага приділяється питанню перекладу цих фразеологізмів українською мовою.

The article deals with selection and systematization of Modern English phraseological units, denoting “person’s characteristics” and their classification. Special attention is paid to translation of these idioms into Ukrainian.

Фразеологізми притаманні всім мовам світу та якнайкраще відображають країну, в якій побутують, і народ, який користується ними в повсякденному житті. Вивчаючи прислів'я та приказки англійського суспільства, ми маємо змогу не тільки покращити рівень володіння мовою, а й збагнути особливості проживання англійців, дізнатися факти історичного минулого, розкрити національний характер. Однак, це можливо лише за умови їх правильного перекладу. Саме тому тема дослідження є цікавою та **актуальною**.

Особливий акцент слід зробити на тлумаченні фразеологічного значення. Беззаперечним є той факт, що це явище складне, воно “обумовлено специфічним відношенням до означуваних предметів чи явищ дійсності, характером внутрішньої образної основи, надслівністю, залежністю між лексичними компонентами фразеологічних оди-

ниць і повністю чи частково переосмисленим їх значенням” [1, с. 18].

Мета даної роботи – відібрати та узагальнити англійські фразеологічні одиниці на позначення “характеристика людини”, дослідити основні закономірності їх перекладу українською мовою.

Сталі вирази використовуються переважно в усному мовленні. Їх вживають у різних життєвих ситуаціях для висловлення своєї думки. Крім того вони часто характеризують самих людей. Ось чому в англійській мові існує величезна кількість фразеологізмів і вони потребують класифікації.

Проблема класифікації англійських фразеологічних одиниць, що описують людей, є актуальною сьогодні. Це пояснюється тим, що сьогодні ми не маємо єдиної класифікації. Головною причиною є те, що англійська мова містить дуже багато стійких виразів, які стосуються людини, і групувати всіх їх складно.

Неможливо не згадати англійські фразеологізми, пов’язані з позитивними і негативними якостями (особливостями характеру). Наприклад: *his fingers are all thumbs* (він недоладний) або *she has iron nerves* (вона має залізні нерви) [2, с. 37].

Дуже часто ідіоми можуть показати, яке люди мають відношення до соціальних норм життя. Наприклад: *I think Mary has a secret to hide* (Вона переховує щось від держави).

Ідіоми, що описують відчуття або настрої, можуть ділитися на три підгрупи, а саме:

- позитивні і негативні відчуття, настрої (*to get on someone’s nerves* (сердити), *to have a horror of* (викликати огиду), *to be as happy as the day is long* (бути надзвичайно задоволеним);
- фізичні відчуття (*to burst into tears* (плакати);
- побоювання людей або переляк (*She was scared stiff* (дуже перелякана).

Впродовж життя людина може стикатися з фразеологізмами, пов’язаними з проблемними ситуаціями. Оскільки ми маємо багато проблем і труднощів в нашому житті, всі ці фразеологізми можна поділити на декілька підгруп. Наприклад:

- фразеологізми, пов’язані з проблемами і труднощами (*a hard luck* (невдача);
- фразеологізми, що мають відношення до ситуацій співіснування. Наприклад: *to get frustrated* (поразка);
- фразеологізми, що показують зміни в ситуаціях. Наприклад: *to change one’s mind* (змінити думку про щось);
- фразеологізми, пов’язані з полегшенням ситуації. Наприклад: *to do well* (відновлення стосунків), *to get off lightly* (втеча).

В англійській мові можна знайти фразеологізми, пов’язані з похвалою і критикою. Наприклад: *to go on at someone* (критикувати) [3, с. 45].

Отже, існує багато шляхів групування фразеологізмів, які описують людей. У результаті дослідження було виділено три великі групи фразеологічних одиниць (ФО) на позначення “характеристика людини”, які в свою чергу поділялися на підгрупи:

1. *ФО, до складу яких входить назва частини людського тіла:*
 - містять слово Heart (*heart is in the right place, heart of stone*);
 - містять слова Head, Mind and Mouth (*big head, absent-minded, keep one's mouth shut*);
 - містять слова Arm, Hand and Leg (*arm and a leg, bite the hand that feeds*);
 - містять слова Eye, Ear and Nose (*all ears, apple of one's eye, hard-nosed*);
 - ідіоми, що містять слова, які називають інші частини людського тіла.
2. *ФО, що відображають людські стосунки та кохання:*
 - дружні відносини та емоціональну привабливість (*date someone*);
 - сильні почуття та кохання (*head over heels in love with someone*);
 - розірвання відносин;
 - ідіоми про пробачення та відновлення відносин (*make up*);
 - ідіоми про шлюб (*set a date*).
3. *ФО на позначення інших рис людини:*
 - ідіоми про дурнів (*half-baked* (дослівно “напівспечений”));
 - ідіоми про проблемних людей (*be all thumbs* (дослівно “бити усіма великими пальцями”));
 - ідіоми про успішних людей (*make a hit* (дослівно “зробити удар”));
 - ідіоми про говірливих людей (*talk smb's head off* (дослівно “знести комусь голову розмовами”)).

Приклади фразеологічних одиниць були відібрані з різних джерел: з художньої літератури (зокрема твори “Сага про Форсайтів” Дж. Голсуорсі, “Лицедії” С. Моема, “Ярмарок суєти” В. Теккеря, “Тихий американець” Гр. Гріна, “Не хочу, щоб він помирав” Дж. Олдріджа, “Джейн Ер” Ш. Бронте) та тематичних словників (Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English, Longman Dictionary of English Idioms, Longman Idioms Dictionary).

Зважаючи на те, що дана робота присвячена аналізу англійських фразеологізмів, то для україномовного читача відразу постає питання перекладу. А оскільки мова йде про переклад фразеологічних одиниць, то постає ще одне питання – передача етнокультурних особливостей у ході перекладу. Акумуляція цих двох завдань призвела до необхідності детального розгляду даної проблеми.

Серед способів перекладу найчастіше використовуються такі:

- а) покомпонентні кальки;
- б) описові перифрази;
- в) однослівні відповідники;
- г) покомпонентні транскрипції.

Використовуючи вищенаведені способи, перекладач прагне зберегти оригінальність і унікальність твору, оскільки навіть у найвдалішому перекладі втрати лінгвокраїнознавчої інформації відчутні насамперед на стилістичному рівні. Завдяки майстерному метафоричному переосмисленню фразеологічної одиниці перекладачем, її лінгвокраїнознавча специфіка переходить зі сфери прямої денотації (у першоджерелі) у сферу художньої образності (у вдалому перекладі). Саме цього повинен прагнути кожен перекладач.

Переклади даних фразеологізмів українською нерідко наштовхуються на незрозуміння та неприйняття їх читачем, адже реалії є абсолютно різними. В основі внутрішньої форми фразеологічних одиниць лежить лінгвокраїнознавчий аспект, тобто історичні події, які стали передумовою виникнення даного значення. Найвища майстерність перекладача полягає в тому, щоб зберегти колорит оригіналу та при цьому створити максимально доступний читачеві переклад.

Аналізуючи англійські фразеологізми на позначення якостей особистості, ми мали змогу дослідити лінгвокраїнознавчий фон, що ліг в основу виникнення фразеологічних одиниць, порівняти структурно-семантичні зв'язки та відповідні українські переклади, проводити лінгвокраїнознавчий аналіз найцікавіших з фразеологічних одиниць, намагаючись збагнути етнокультурні особливості англійської системи фразеологічних одиниць.

Відмінність у етнокультурних фонах англійської та української фразеологічних систем створюють суттєві проблеми зі сприйняття та розуміння фразеологічних одиниць. Саме з'ясування цих відмінностей і лінгвокраїнознавчих особливостей створює відчуття володіння мовою, бо для того, щоб володіти мовою певного народу необхідно перш за все збагнути її культуру.

Література

1. Жуков В.П. Семантика фразеологических оборотов. □ М., 1990. □ 188 с.
2. Мелерович А.М., Мокиенко В.М. О принципах словаря индивидуально-авторских употреблений фразеологических единиц в современном русском языке // Советская лексикография. Сборник статей. □ М., 1998. □ 314 с.
3. Сытель В.Н. Разговорные английские идиомы. □ М.: Просвещение, 1976 □ 216 с.